

**8e Predikatie over Romeinen 8:1a, uitgesproken door
Ds. J.P. Paauwe op 10 oktober 1954 te 's-Gravenhage**

Gezongen: Psalm 116:8, 9, 10 en 11.

Gelezen: De Wet des Heeren; Romeinen 8:1-11.

Gebod:

Het is alles zo eenvoudig, Heere, én wat we gezongen hebben én wat ons voorgelezen is. Waren wij nu ook maar eenvoudig, dan zouden we het verstaan, en we zouden ons gesteld zien in de rechte weg, en we zouden verwachting hebben, verwachting in betrekking zowel tot de tijd als tot de eeuwigheid. Het zou goed zijn. We zouden vrede hebben en blijdschap. Ach, erbarm U en maak ons eenvoudig, want wij zijn niet eenvoudig. Er zijn kronkelingen, er is een verkeerde gestalte des harten. Wij zijn schuldig en wij zijn onbekwaam tot het goede, en ons hart zoekt dingen die buiten U zijn en ons niet nuttig, evenmin nodig. Ach, schonkt Gij ons de hulp van Uwen Geest!

Gij hebt ons bewaard. We zijn nog die we zijn. Anderen werden weggenomen, op zee of op de weg. Doe ons Uw goedheid erkennen en waarderen, en laat het ons niet vanzelfsprekend zijn dat we hier zitten. Maar doe ons met de profeet instemmen, instemmen met ons hart en zeggen: "Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben".

Wil met ons niet in het gericht treden. In onszelf zijn we verwerpelijk. En wij blijven dit, het zal nooit anders worden. Zelfs Uw werk wordt door ons nog bezoedeld. Wil ons aanzien in de Zoon Uwer liefde, in Hem Die veel schoner is dan de mensenkinderen, in Wie Ge Uw welbehagen hebt, Die door U is gezonden, Die door U is opgewekt, Die door U is geëerd geworden.

Geef ons een woord te spreken. Het behoeft niet veel te wezen, maar het moet waar zijn, want Gij hebt lust in Waarheid. En waar geen Waarheid is, daar is niet anders dan schuld en zonde, ook al lijkt het dat het wat anders is. Een gepleisterd graf, dat is al wat we ervan maken kunnen en wat ons oogmerk is. Maar Uw bedoelingen zijn anders.

Ach, zend Uw licht en Uw Waarheid, dat die ons leiden. Maak plaats in onze harten voor het ware. We kunnen zo gemakkelijk afdwalen, Heere, en als wij afdwalen, waar eindigen we dan? Ach, bewaar ons voor onszelf, en verlos ons van den boze, en doe ons strijden en in het strijden volhouden, gedurig de strijd weer beginnen en altijd doorgaan.

Wil gedenken zieken, verpleegden, hen die in rouw zijn. Wil U ontfermen over ons volk, de koninklijke familie, de regering. Wil U ontfermen over de volkeren, over de mensheid. Doe ons in alle dingen echter verenigd zijn met Uw wil, met Uw weg en met Uw welbehagen.

Amen.

Romeinen 8, het begin:

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”.

We hebben nu al enige malen over deze woorden iets gezegd, en nu zou ik u willen vragen of u al op weg zijt om iets van deze woorden te verstaan. Wellicht meent gij ze te begrijpen, maar het zou kunnen zijn dat dit toch nog niet het geval was, ofschoon ik van harte hoop dat het waarlijk zo is. Er is tweërlei begrip: een begrip zonder de Heilige Geest, en een begrip met en door de Heilige Geest. En ik moet u wel op het hart drukken dat u acht geeft op dit onderscheid. Begrip van de dingen zonder de Heilige Geest laat een mens in de grond zoals hij is, welke veranderingen er dan ook verder nog bij hem plaats mogen grijpen. Maar begrip van de dingen met en door de Heilige Geest betekent vernieuwing van de mens, betekent geboorte uit God, wedergeboorte. En dan zegt een mens: “Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden” (2 Kor. 5:17).

Voor vele mensen is het geloof een vrijbrief om een goede eeuwigheid op te kunnen verwachten. Voor vele mensen is het geloof iets waardoor ze zich in staat gesteld zien om hun leven in de wereld te vervolgen. Maar het geloof is wat anders, het is heel iets anders: het geloof is een nieuw begin, een begin uit God.

Ik heb dikwijls gehoord: “Ja, wist ik nu maar dat het uit God is, wat ik zo af en toe beleef”. En wanneer weet een mens dat dan? Is het mogelijk dit te weten? Wanneer een mens het geloof deelachtig gemaakt is, dan weet hij het. Dan weet hij dat zijn werk uit God is, zodat, wanneer iemand denkt dat hij gelooft, maar niet weet of zijn werk uit God is, hij dat geloof voor verdacht moet houden, want het geloof brengt de zekerheid mee.

Er is geen zekerheid! Dat merkt u wel of hebt u gemerkt in uw eigen leven, in het leven van uw naaste, in het leven van de wereld. Hoor een predikatie – ik zeg niet dat u dat doen moet – lees een godsdienstig boek, verdiep u in christelijke lectuur – alweer, ik zeg niet dat u dat doen moet – en als u enigmatische met kritiek, met nadenken leest, af en toe stilstaat bij de dingen, dan krijgt u een indruk (die ik als jongen van 14, 15 jaar al had wanneer ik onder de predikatie me bevond in de Hervormde kerk, die me gedoopt had), namelijk dat men het niet weet en dat men geen zekerheid heeft, dat men slechts een opvatting heeft. Maar wat doet men met de dingen als men geen zekerheid heeft? Wat doet men er dan mee?

Zekerheid zit in het geloof. Alleen waar het geloof is, het waarachtig geloof, het zaligmakend geloof, alleen daar is de zekerheid. En dan zegt men, de één met meer,

de ander met minder vrijmoedigheid: “Ik weet Wien ik geloofd heb” (2 Tim. 1:12). Zou het anders kunnen als God Zich bekendmaakt? En dat is toch het middel waardoor het geloof gewerkt wordt. Als God Zich bekendmaakt, en Hij doet dat in het hart van een verlorene, van een mens die uitermate zijn best gedaan heeft om zalig te worden, maar verlorenheid gevonden heeft, als God Zich in zulk een hart bekendmaakt, zou dat hart het dan niet weten? Ik zeg u dat het hart het weet, en het zegt: “Dat is God. Hij is gekomen om mij hulp te bieden, mij te redden, mij te trekken, God in Zijn Zoon, in de Heere Jezus.” En als een mens dan uit alles uitgaat en er alles aan geeft, niets overhoudt, en aanneemt wat hem voorgesteld wordt, Christus, Die hem voorgesteld wordt, in zijn hart gewaarwordt, ziet, en zijn hart tot Christus brengt, wanneer dus een mens zich ontsluit, en daarbij verliest wat hij getracht had vast te houden, wat hij geprobeerd had aan te kweken, zoals Paulus zegt: “Hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus’ wil schade geacht” (Filipp. 3:7), zou een mens dat niet weten? Ik neem niet aan dat het mogelijk is dat dit alles passeert zonder dat men het weet.

En nu heb ik u er nog maar zo weinig van genoemd, maar wat een verandering brengt dat teweeg!

Verandering in zijn verhouding tot God: een Rechter was Hij en een Vader is Hij nu, een vriendelijke Vader, een liefhebbende Vader, een Vader in Christus.

En de verandering van de mens zelf! Wat was men zelf? Men was zelf een vijand van God en Goddelijke zaken. Men was een verwerper van de Heere Jezus Christus. Ik weet wel dat men dacht dat men Christus zocht, maar dat is niet zo. Men was een verwerper van Christus. Wat zou een gesloten hart anders doen dan Christus verwerpen? En voordat Christus binnengetreten is, is toch het hart gesloten. Men was een verwerper van Christus.

En onze houding tegenover onze naaste? Ja, de Wet zegt: “Gij zult God liefhebben bovenal en uw naaste als uzelf” (Mark. 12:30 en 31). Maar wat kent een mens daarvan? Goed, ik geef toe, ik bekennen, dat wanneer hij in Christus gekomen is, hij dan al deze dingen – wat de liefde betreft, de liefde Gods, de liefde tot de naaste – nog leren moet en steeds beter moet leren, maar wat kent een mens van de liefde voordat Christus in hem gekomen is? Als Christus in hem gekomen is, leert hij zijn naaste te respecteren – ook al openbaart die zich als een godloochenaar – hij leert zijn naaste te respecteren, omdat hij nu eenmaal een schepsel van God is, niet omdat hij een godloochenaar is, maar omdat hij een schepsel van God is. Hij kent het leven van zijn beest, zoals we het vinden in de Schrift: “De rechtvaardige kent het leven van zijn beest” (Spr. 12:10).

We zouden veel hieraan kunnen toevoegen, maar al deze en dergelijke dingen zijn vruchten van het geloof. En het geloof heeft nog veel meer vruchten, maar we moeten erbij bepaald worden, we moeten het leren, de stugheid moet eruit, en de gedweeheid en de gezeglijkheid moeten ervoor in de plaats komen. Wat zegt de Heere Jezus hier niet veel van in de Bergrede, en ik vraag u wat we van de Bergrede geleerd heb-

ben. Wat verstaan wij van de Bergrede? Dat moet alles nog geleerd worden als wij in Christus gekomen zijn. En als we door de genade Gods deze dingen mogen leren, dan worden we zo klein, zo klein, en dan komt er zoveel beschaamdheid der aangezichten. En we kunnen een ander zo gemakkelijk verdragen. Stuiven we op, dan is het alleen uit kracht van verzoeking, maar wij willen niet opstuiven, dat willen we niet doen. We respecteren onze naaste. En feitelijk is er maar één gebed. Gij hebt het gezongen:

Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!
Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken! (Ps. 119:3)

Gezongen: Psalm 36:3.

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”. Er is dus wel verdoemenis, maar niet voor degenen die in Christus Jezus zijn. De vereniging met Christus is dus noodzakelijk. Zijn we met Hem niet verenigd, dan blijft het oordeel dat in het paradijs over ons uitgesproken is. We zijn zondig, en we hebben vele zonden, zware zonden. Die wij voor lichte zonden houden, zijn dikwijls de zwaarste, de ergste. Wat dunkt u bijvoorbeeld van de gelijkenis van de tollenaar en de farizeeër; wie van deze twee mensen zou het zwaarst gezondigd hebben? Men is geneigd om onmiddellijk ten antwoord te geven: “Wel, dat is zonder twijfel de tollenaar geweest”. En toch is het niet waar. De farizeeër heeft zwaarder gezondigd dan de tollenaar. En ik zal u één van de redenen opnoemen waarom ik dit zeg en waarom dit voor waarheid moet worden gehouden. De farizeeër kon niet geloven dat er voor een mens als de tollenaar nog vergeving was. Is dat geen misdaad? Is het geen misdaad om de plaats van de Rechter van hemel en aarde in te nemen, en over een mens te oordelen? Nu worden ons de zonden toegerekend als we niet in Christus zijn.

God vergeeft. Dat staat op zoveel plaatsen in de Heilige Schrift dat daaraan nooit zou mogen worden getwijfeld. God vergeeft! Er staat bijvoorbeeld: Hij is een gaarne vergevend God (Ps. 86:5). En men kan dat zien in de gelijkenis van de verloren zoon, en in de 32e Psalm, en in de geschiedenis van David en Nathan, en in vele andere geschiedenissen, in de geschiedenis van Petrus, die zijn Heere verloochend had, die gevloekt had.

God vergeeft, maar Hij kan het niet doen buiten Christus. En Hij doet het ook niet buiten Christus, want Hij vergeeft, maar Hij kan het niet doen met verlies van Zijn eer. Hij doet het met behoud van Zijn eer. En als u vergeving van zonden kent, als u gelooft dat u de zonden vergeven zijn, dan is u dit bekend. Misschien denkt iemand: “Hoe dan? Waardoor dan? Hoe weet ik dat?” Wel, als God een mens de zonden vergeeft, dan ziet deze mens dat God méér verheerlijkt wordt in het vergeven van zonden dan in het straffen van zonden. Dat hebt u waarlijk gezien toen u de zonden ver-

geven werden, als ze u vergeven zijn. En dat is een oorzaak, een van de oorzaken van blijdschap. Want de oprechte wil geen vergeving, wil geen zaligheid ten koste van de ere Gods. God staat bij de oprechte bovenaan, want hij is bezig de Wet te vervullen: God lief te hebben boven alles. En nu is dit een van de oorzaken van de blijdschap van de oprechte dat hij ziet: nee, nu God me vergeeft, is Hij er niet minder van geworden, integendeel; en nu heeft Hij mij vergeven, maar Hij zou de hele wereld wel kunnen vergeven; er zou geen ander middel voor nodig zijn dan er is, namelijk het bloed van de Heere Jezus Christus, het schulduitdelgende en reinigende bloed van Christus Jezus. En dat zijn alle zulke schone zaken. Toen de dichter van de 27e Psalm deze zaken verstond, had hij nog maar één wens, één begeerte. Gij kunt hem erop nalezen in de 27e Psalm.

Dat zijn zulke schone zaken. Spreek daarover als u bij elkaar bent, spreek over deze zaken. Spreek nooit over uw naaste, nooit, tenzij gij iets goeds van hem te zeggen hebt, nooit! Dat is afschuwelijk, dat is lasterlijk, want als u uw naaste lastert, dan lastert u God meteen. “Ja”, denkt u, “maar als ik nu de waarheid spreek, laster ik dan God ook?” Dan lastert u God ook. Als u wat te zeggen hebt, dan gaat u naar hém toe en spreekt u met hem onder vier ogen. En als u anders handelt – nog eens – dan lastert u hem en God. En als u er vroeg of laat geen spijt, geen berouw van krijgt, dan zijt u verdoemd, met uw bekering en al! Of geldt de Wet niet, de naaste lief te hebben als zichzelf?

En over deze dingen hebben we iets gezegd in de voorgaande predikatie, over de vergeving der zonden. En nu moeten we nog een ogenblikje verdergaan, en iets zeggen dat hier ook zo mee te maken heeft. Een mens is in geestelijk opzicht dood. Weet u dat? Hij is in geestelijk opzicht dood; geestelijk is hij dood. Wat wil dat nu zeggen? Dat staat in de Schrift, maar het moet ook bevonden worden. Wat in de Schrift staat, moet ervaren worden. Men laat na dat te zeggen in de predikaties, en daarom deugen ze ook niet, zijn ze gevaarlijk, misleidend. Wat in de Schrift staat, moet ondervonden worden, en als men de dingen niet ondervindt, dan verstaat men ook niet wat er in de Bijbel staat. En dan mag men roepen van waarheid, en dít is waarheid en dát is waarheid, en men weet het niet, en men weet niets. Al wat u weet buiten het geloof in de Heere Jezus Christus, is – nu haal ik het woord van een ander aan – winderige wetenschap, niets anders! En dat moet gezegd worden, want u moet het leren kennen. En als u het niet leert verstaan door ondervinding, dan komt het slecht met u uit, dan hebt u geleefd in de schijn en van de schijn.

Een mens is dood, en dat betekent dat hij het beeld Gods mist. Hebt u daar wel eens over geweend? Hebt u wel eens geweend over het gemis van het beeld Gods? En weet u waarin het beeld Gods bestaat? Als iemand het beeld Gods mist, dan wil dit zeggen dat zijn verstand gesloten is voor God en Goddelijke zaken. En dit maakt dat hij van God niets afweet dan alleen dit dat Hij bestaat. En van de Goddelijke zaken weet hij ook niets. Hij spreekt, zoals er dikwijls gezegd wordt, als een blinde over de

kleuren. En hij deed verstandig om wat meer te zwijgen, want het wordt toch gehoord; het wordt gehoord dat hij niets weet. Hij mag wel iets zeggen wanneer het uit drang van zijn hart komt. En dan zal dat altijd hierin eindigen: “Wat ben ik toch ongelukkig, wat ben ik toch ongelukkig!” Als je gedrongen wordt om hiervan iets te openbaren, dan is het wat anders. Gesloten verstand!

Een vijandige wil. Een mens is zo vijandig, o, hij is zo vijandig. Want hij voelt, als hij met de Waarheid in aanraking komt, dat men hem iets ontnemen wil. En wat wil hij zich niet laten ontnemen? Dat wat hij meent dat hij bezit. Denk er maar over na, denk maar over dit antwoord na: dat wat hij meent dat hij bezit. “Ja maar”, zegt u, “ik zou toch wel willen dat u het nog wat preciseerde”. Nu, de wereld, de wereld! Bezit hij dan de wereld niet? Nee, hij bezit de wereld niet. Er is geen band tussen hem en de wereld, want de wereld laat hem los. Weet u wel dat het zó is, dat er een ogenblik kan aanbreken waarin een mens niet alleen van de wereld, maar zelfs van eigen vrouw en kinderen en van al wat hij in de wereld heeft, niets meer weten wil. Zo’n ogenblik kan aanbreken en dat is in het leven van Judas aangebroken, dat ogenblik, en het is in het leven van meer mensen aangebroken. En dan gaat een mens zijn weg, dat is, de weg van de wanhoop. Dat u daar nu nog zit, dat hebt u alleen hieraan te danken dat God u voor de wanhoop bewaard heeft. Dat is de bewarende hand Gods. En als het God nu behaagt om dat niet meer te doen, er u niet meer voor te bewaren, dan gaat ge, en ge maakt een eind aan uw leven. Een mens is zo vijandig, o, zo vijandig! Er is een vuur in zijn binnenste dat brandt.

En zijn genegenheden gaan naar de zonde uit, die heeft hij lief.

En zijn oordeel is helemaal op een dwaalspoor. Hij zegt wel wat, maar hij weet niets in betrekking tot geestelijke en eeuwige dingen. Hij weet niets, hij weet niet eens wat hij zegt. Hij verstaat de strekking niet van hetgeen hij beweert, terwijl hij mischien denkt dat hij zich zeer rechtzinnig uit.

En zijn consciëntie? Van uw consciëntie behoef ik niets te zeggen. Daar weet ge zelf heel wat van, en u weet dat uw consciëntie u aanklaagt. Ik zeg niet dat u deze stem altijd hoort, maar uw consciëntie klaagt u aan.

En dat is onze doodsstaat: het gemis van licht, het gemis van liefde, het gemis van het rechte zoeken, het gemis van het rechte zien van de dingen, en een kwade consciëntie. Dat is het gemis van het beeld van God. En zo leeft ieder mens. Zo is ieder mens in de wereld gekomen, zonder het beeld van God. Daarom vroeg ik aan u of u wel eens geweend hebt over dit gemis.

Maar als nu een mens in Christus is – Christus heeft niet alleen gerechtigheid verworven, die de grondslag is van de vergeving der zonden, maar ook de Heilige Geest – en wanneer nu Christus in een mens is en een mens in Christus, dan heeft hij de Heilige Geest ontvangen, want Christus woont door Zijn Geest in de mens. En de mens brengt zich in Christus door het geloof, en het geloof is een werk van de Heilige Geest. En nu heeft de Heilige Geest in hem het beeld Gods hersteld. En dat wil dan

zeggen dat Hij het verstand verlicht heeft. En als de Heilige Geest het verstand verlicht, dan ziet hij een wereld verrijzen die hij nooit gekend had, en hij ziet tegelijkertijd een wereld ondergaan die hij altijd gezocht had. Weet u wel van het bestaan van een wereld af waarin geen ongerechtigheid is? Ziet u deze wereld achter het zichtbare? Ziet u ze? Ziet u ze door het geloof?

De Heilige Geest heeft zijn wil vernieuwd, en nu wil hij wat God wil. En als hij geen vlees en bloed meer omdroeg, dan zou er geen schijn van zonde meer bij hem gevonden worden.

De Heilige Geest heeft zijn genegenheden gereinigd, en nu zegt hij met de dichter van de 116e Psalm: “God heb ik lief” (vs. 1 ber.).

De Heilige Geest heeft ook zijn consciëntie bearbeid. Hij heeft het bloed van Christus op de consciëntie gebracht, en nu is de consciëntie niet kwaad meer, maar goed. Hiervan spreekt de apostel op vele plaatsen, onder andere in het bekende woord: “Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus” (Rom. 5:1).

Dus het zijn in de Heere Jezus is noodzakelijk om de vergeving der zonden deelachtig te zijn en om een nieuw mens te wezen. Die niet in Christus is, heeft zonde en niets anders dan zonde, en hij is een mens, dood door de zonden en de misdaden. Neem dit ter harte! We wensen over acht dagen nog weer met deze zaken voort te gaan. Neem ze ter harte! Ik ben begonnen met de vraag te stellen: “Zijt ge deze week op weg gekomen om de inhoud van onze tekst te leren verstaan?” Neem ze ter harte, want ik mag u verzekeren dat, zo gij ze niet leert, er een ogenblik zal aanbreken waarin ge alles haten zult, alles! En dan is u alles ontvallen, en er is niets voor in de plaats gekomen. Toen ik hierheen ging, dacht ik aan zovele mensen die zich aan de prediking onttrokken hebben. En ik stelde de vraag wat deze mensen er nu voor in de plaats gekregen hadden. U kunt er ook wel eens over denken, maar het is mijn overtuiging dat ze er niets voor in de plaats gekregen hebben dan wat ze eeuwig haten zullen; dat, tenzij ze wederkeren – ik bedoel niet tot mij, maar tot de dingen die ik predik – ze nooit anders zullen vinden dan de verdoemenis. En als u vindt dat dit te sterk uitgedrukt is, dan moogt u dat best zeggen tegen mij, maar ik raad u aan dat u, voordat u uw oordeel erover uitsprekt, het Opperwezen vraagt om van u een mens te maken die onder God komt en onder Hem leeft. En dan komt u nog maar eens om uw oordeel te zeggen over deze uitspraak, maar ik verklaar u dat u niet komen zult.

Er was eens iemand die besmet was met de leer van deze tijd, met de leer die nog voor de beste doorgaat. Hij kwam tot een begenadigde van wie hij wist dat voor hem alleen Christus bestond in betrekking tot de behoudenis, en hij vroeg aan die begenadigde: “Maar is dit dan niets, en is dat dan niets?” En het antwoord was een weder-vraag: “Zijt ge ooit met God in aanraking geweest?” Afgelopen! Beschaamd ging de tegenpartij heen. Zo liggen nu eenmaal de dingen. Dat we, als het nog niet gebeurd is, eens met God in aanraking mochten komen en Hem leren kennen. Want de Heere

Jezus heeft gezegd: “En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt” (Joh. 17:3).

Amen.

Gebed:

We moeten, Heere, van U onderwezen worden, van U, al is het ook dat Gij Uw middelen daarvoor hebt. Maar van U moet het komen. “Bij U, HEER”, is de Levensbron; Uw licht doet, klaarder dan de zon, ons 't heuglijk licht aanschouwen”.

Laat ons niet toe om met eigen middelen te werken, met eigen krachten, met eigen zogenaamd licht. Want dat alles is bestemd om onder te gaan. Van U komt het, van U Die sprak: “Er zij licht”, en er was licht. Zo handelt Ge nog. “God, Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus”. Dit heeft de apostel doen prediken en belijden. En zo is het ten aanzien van ieder mens die genade ontvangen heeft.

Heere, vergeef het zondige in het prediken en in het luisteren, en reinig ons van onszelf, bevrijd ons van onszelf, zoveel als dit mogelijk is aan deze zijde van het graf. Laat ons niet willen weten van onszelf en van het onze, waar we, zonder de bearbeiding van Uw Heilige Geest, ons toch zo de ganse dag kunnen verlustigen in onze alleenspraak, in ons gedachteleven, in onze overdenkingen, en in onze ontmoetingen met onze naaste. Laat ons, Heere, een hart hebben als dat van de dichter: “Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel”.

Wil dan wat gezegd is in de harten brengen. Maria bewaarde de woorden, en overlegde ze in haar hart. Laat ook ons dit doen; laat ons de woorden bewaren. Zijn ze het niet waard? Ze zijn het waard. En er is zoveel dat niet waard is dat we er nog een ogenblik aan denken, zodat het zonde is dat we er onze aandacht aan wijden. Dat hoeft nooit gezegd te worden van de Waarheid, van de Waarheid gelijk ze in U is. Zij is waardig beschouwd te worden als een parel van grote waarde.

Amen.

Gezongen: Psalm 73:14.

9e Predikatie over Romeinen 8:1a, uitgesproken door Ds. J.P. Paauwe op 17 oktober 1954 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 138:1 en 2.

Gelezen: De Wet des Heeren; Psalm 130.

Gebed:

Heere, wat hebben we al weer niet gehoord! Doe ons luisteren, acht geven, ter harte nemen, ons onderwerpen, geloven. We zoeken het wel buiten U, maar wij vinden het alleen in U. Leer het ons verstaan. Doe ons weten, met het hart begrijpen, dat er niet anders nodig is dan op Uw Getuigenis en op wat Uw Gemeente in deze wereld belijdt, amen te zeggen, maar dat dit ook noodzakelijk is. Dat het zo is, dat leert de ondervinding genoeg, want van nature en buiten U zijn we niet gelukkig. We kennen het geluk niet; we zoeken het geluk niet. Het gaat er maar alleen om dat we gelijk hebben, dat we onszelf krijgen gehandhaafd te zien. Welk een dwaasheid, welk een gevaarlijk ding is dat, want wel met recht hebt U gezegd: “Wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen”.

Ge hebt ons nog weer hier gebracht. Elke Rustdag met een prediking zou de laatste kunnen wezen. Doe ons dan Uw goedheid opmerken, en van het voorrecht dat we het nog hebben, gebruikmaken, U tot eer en ons tot behoud.

Geef ons wat te zeggen. Alleen door de werking van Uw Geest is het mogelijk te verkondigen wat recht is en wat eeuwig waar zal blijken geweest te zijn. Laat ons dan horen wat de Geest, *wat de Geest* tot de Gemeente zegt. Neemt U ons niet weg, dan zullen we het wel horen – we hebben het al gehoord – maar het is wat anders om met Uw knecht Job te zeggen: “Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as.”

Gedenk onze zieken, verpleegden, rouwdragenden. Gedenk hen die hersteld wederom hier mochten komen. Zegen hen met een hart dat dankbaar kan wezen en is.

Wil Uw Gemeente onderhouden en nieuwe genade haar schenken om zich te bekeren. Dat ze staan moge en voorbereid zijn om de gewichtige stap te doen, want het is de mens gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Dan valt alles weg. Laat alles weggevallen zijn vóór dat gewichtige ogenblik.

Amen.

Gezongen: Psalm 118:1, 2 en 3.

We staan nog weer stil bij het eerste gedeelte van Romeinen 8, vers 1:

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”.

Als een mens bekwaam en gewillig is gemaakt – want alles komt van Boven – om zichzelf te verloochenen en de wereld te verzaken, zich te wenden tot Christus, met Hem zich te verenigen, met Hem zich te verenigen met daarlating van alles, van al wat hij in zijn val en bondsbreuk in Adam heeft gezocht en omhelsd en verdedigd, dan leeft hij. Er wordt over deze dingen maar al te veel getheoretiseerd. Men heeft een beschouwing, en men begint er een gesprek over. Dit alles is een bewijs dat men het niet verstaat. We moeten weten wat het leven is, het geestelijke leven. En wij weten het wanneer wij in Christus zijn. “Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij” (Joh. 14:6), en 1 Johannes 5, vers 12: “Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet”. Ik hoop morgen 82 jaar te worden, en als u mij vroeg wat ik in dit lange leven bevonden heb waar te zijn, dan zou ik u antwoorden dat wat ik u nu heb gezegd, en wat Johannes geformuleerd heeft in de aangehaalde woorden: “Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet”, en dat buiten dit alles gruwelijk en afschuwelijk is!

We hebben in verschillende predikaties al stilgestaan bij deze woorden. Wij willen het ook vanmorgen doen, en of het me geschonken worden mocht om het te doen met beslistheid, met toewijding, met liefde, tot ere Gods, en tot heil van mijzelf en van u.

Een mens, we hebben het in de voorafgaande predikaties al eens opgemerkt, een mens heeft vergeving van zonden nodig. Heeft hij deze weldaad niet, dan heeft hij geen ruimte, geen ruimte des harten, dus geen blijdschap. Hij heeft ook de ware droefheid niet. En zijn blijdschap en zijn droefheid zijn zonder enige betekenis voor hem. Hij gaat er maar mee op achteruit, en tot ere Gods is er ook niets in. Stort uw gehele leven tranen over uw zonden, maar weiger uit de hand van een goedertieren Vader Christus aan te nemen, dan is uw droefheid vijandschap tegen God en dienende tot uw ondergang. Om waarlijk bedroefd te wezen, met de droefheid waarover gesproken wordt in 2 Korinthe 7, “de droefheid naar God” (vs. 9), moet men geloven dat God een Vader is in Jezus Christus, en dat Hij onze Vader is in Zijn Zoon. God nu vergeeft in Christus. Hij doet het niet ten koste van Zijn eer, van de eer van Zijn deugden, maar met behoud daarvan, zodat, wanneer iemand vergeving der zonden weet deelachtig te zijn, hij onmiddellijk losbarst in wat we in de 72e Psalm aan het einde zingen:

Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen;
Men loov’ Hem vroeg en spâ;
De wereld hoor’, en volg’ mijn zangen.
Met amen, amen, na. (vs. 11)

En dat is het lied van de verlossing, dat tot in alle eeuwigheid in de hemel zal gezongen worden. Wie dat nu niet hier leert, zou een wanklank in de hemel zijn als hij daar werd toegelaten, maar hij zal daar niet toegelaten worden.

Ach, neem deze dingen ter harte! Ge zijt van binnen vol verleiding, en de wereld is daar ook vol van, en onder al wat gebruikt wordt om zich te verleiden of zich te laten verleiden, is de valse leer het ergste en gevaarlijkste middel. Daarom heeft de Heere Jezus in de dagen van Zijn omwandeling op aarde gezegd tot de farizeeën en schriftgeleerden, bij wie de valse leer in zo sterke mate werd gevonden: hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen (Matth. 21:31). Dus, klamp u niet vast aan uw opvattingen, want God noch de Kerk aanvaardt ze. Werp ze weg, vertreed ze en grijp God aan, Zijn sterkte, en dan zal Hij u leren wat waar is. Niemand heeft ooit de Waarheid leren verstaan voordat hij gekomen was tot en in gemeenschap gebracht was met de God der Waarheid. Ik zeg dit tot allen, maar ik spreek deze dingen vooral tot onze jonge mensen. Ik weet nu wat oud zijn is, maar ik weet ook wat jong zijn is. Jonge mensen, ge zult alleen sterk kunnen zijn in het leven door deze leer waarlijk met uw hart aan te hangen. Laat u haar los, ik veronderstel dat u later nog wel eens aan mij zult denken, en zeggen: “De dominee kon toch wel gelijk gehad hebben”. Laat u haar los, ge zijt ten dode opgeschreven, ten eeuwigen dode, en zoveel genoeg in uw leven zult u ook niet hebben.

God vergeeft in Christus, en het is in Hem dat Hij zegt tot het hart – en daar komt het op aan – niet tot het verstand, al zou het ook nog zoveel teweegbrengen, maar tot het hart: “Ik delg uw overtredingen uit als een nevel. Ik gedenk uwer zonden niet” (Jes. 44:22 en 43:25). Zo spreekt God in Christus. Dat wil dus zeggen dat de vereniging van het hart met Christus voorafgaat, en dat dan God zo spreekt.

Maar we gaan nog verder. Door Zijn lijden en sterven heeft de Heere Jezus gerechtigheid verworven waarop de Wet niets kan aanmerken. Deze gerechtigheid wordt nu toegerekend aan het geloof, en het is op grond hiervan dat God vergeeft. “Gerechtigheid”, zo zouden we hier kunnen aanhalen, “gerechtigheid redt van den dood” (Spr. 10:2). Schoon kunt u dit lezen in de gehele brief van Paulus aan de Romeinen. Maar de Heere Jezus heeft ook de Heilige Geest verworven, de derde Persoon in het Goddelijke Wezen. Let erop, wanneer de prediking aanvangt, dan wordt er gezegd: “In de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes”, en als de zegen toegewenst wordt, dan luiden de woorden: “De genade van de Heere Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u”.

De door de Heere Jezus Christus verworven Geest brengt nu de grote verandering in ’s mensen leven. En waarin bestaat zij – behalve in wat ik u gezegd heb: de toerekening van de gerechtigheid van Christus, maar dat is eigenlijk geen verandering in de mens, maar wel in zijn staat – waarin bestaat deze verandering? De verandering in ’s mensen leven wordt teweeggebracht door de Heilige Geest. En nu moeten we de dingen weten door ondervinding. Ik heb u gezegd, en ik heb het u menigmaal herhaald: er moet niet getheoretiseerd worden, geen redenering! U kunt het gerust haten, want het doet u kwaad, *het doet u kwaad*. Zo moeten we ervaren de verandering die de Heilige Geest teweegbrengt. En welke is deze verandering? Hij geeft verlichting,

verlichte ogen des verstands. Hij schept het licht, zoals de apostel zegt, uit de duisternis (2 Kor. 4:6). En dan is het opeens licht. Duisternis was het, en dan is het opeens licht. En in dit licht worden de dingen gezien. En het eerste dat de mens dan ziet, is dat hij ze nooit gezien heeft. En hij is dan een omhelzer van de Waarheid die ik u zo even liet horen: al wat buiten Christus is, is afschuwelijk en gruwelijk. Dat bekent hij, omdat hij het ziet, omdat hij het weet nu hij verlicht is. En nu voelt u wel, dat men niet kan verwachten in de wereld toegestemd te worden, want de enige die kan toestemmen, en dit ook doet, is de verlichte ziel.

Wat wordt dan gezien in dit licht?

God in Zijn heerlijkheid. “Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as” (Job 42:5-6). Hier zijn dus twee zaken: blijdschap en droefheid. Deze twee zaken gaan altijd samen. Als iemand alleen maar bedroefd is en niet verblijd, dan heeft zijn droefheid geen betekenis. En wanneer men uitsluitend verblijd is zonder tegelijkertijd te treuren, dan is de blijdschap zonder waarde. God in Zijn heerlijkheid – men wist dat God is; dat Hij bestaat, dat wist men, maar nu ziet men het nog anders. Nu gaat de overtuiging dat God bestaat nog wat dieper. En deze overtuiging heeft een mens nodig, niet alleen om weerstand te kunnen bieden aan de atheïstische redeneringen die we in het leven aantreffen, maar ook om deze redeneringen te kunnen weerleggen.

Men ziet zichzelf zoals men was, en geworden was door zijn val. De waarheid dat een mens gevallen is, blijft zo bedekt voor de mens, dat hij redeneert en doet alsof hij niet gevallen was. Zo werpt de mens zich op de Bijbel, en hij denkt er wat van te begrijpen. Hij kan niets van de Bijbel begrijpen, want Christus is de inhoud ervan, en ontbreekt hem Christus, dan kan hij van het Woord niets recht verstaan. En nu, dat komen van hem tot, dat werpen van zichzelf op de Bijbel, veroorzaakt ketterijen, ketterijen! En u weet toch allen wel dat ik niet de eerste ben die zo spreekt, want al vele jaren voor onze geboorte is er gezegd: “Die niet heeft dan de letter, is maar een ketter”. Het verstand is de grote producent van de valse leer. En we zingen het, we hebben het honderden malen misschien al gezongen: “ ’t Verstand laat na den waren grond van ’t weldoen op te merken” (Ps. 36:1 ber.).

Men ziet zichzelf zoals men altijd geweest was: zondaar, *zondaar*. De wereld bekent wel dat ze zondig is, maar ze weet niet wat het is zondig te zijn. Hiervan kan ze niets verhalen, en tenslotte eindigt ze – hetzij in gedachten, hetzij in woorden – met het ervoor te houden dat men toch eigenlijk nog zo zondig niet is, en dat er wel zijn die heel wat zondiger zijn. Zo komt de mens tot de dingen. Zo komt hij tot alle dingen. *Hij* komt tot alle dingen, en het resultaat is nihil, alleen maar schuld en zonde. De dingen moeten tot hém komen, en als ze tot hém gekomen zijn, dan verstaat hij de dingen in de grond. Er wordt gezegd, als het dan nog gezegd wordt: “Een mens moet zichzelf toch wel nauw onderzoeken, want dat staat in de Schrift”. Hebt u zichzelf wel eens onderzocht? En wat was het resultaat van dat onderzoek? Niets, niets, het had

geen resultaat. En al zou een mens door zijn natuurlijke oprechtheid – die dikwijls ook geheel gemist wordt – al zou een mens door zijn natuurlijke oprechtheid er gewoonte van maken om zichzelf te onderzoeken, dan komt hij toch niet tot zelfkennis. Hij zal nooit in deze weg zichzelf zien. Maar als God tot ons komt, dan onderzoekt *Hij* ons, en dan leert een mens zichzelf wél kennen; dat heeft gevolg, en het gevolg heb ik u genoemd: “Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as”.

Dan ziet de mens de genadegave: het geloof. Men kan niet weten wat het geloof is. Men is niet alleen een ongelovige, maar men kan ook niet weten wat geloven is. Maar dan ziet men het geloof, en men verstaat dat geloven is: zelfverloochening, een verzaking van zichtbare en tastbare dingen, en een zich werpen op en geven aan Christus, en door Christus aan God. En nu zeg ik het maar met de eenvoudigste woorden en op de kortste wijze. Alleen dat is geloof, en al het andere is ongeloof. Zolang een mens hiertoe niet komt, blijft hij hangen in zijn ongelovige werkzaamheden, al hebben deze ook een grote schijn somtijds. En hierop moet wel gelet worden. Houd u toch alstublieft niet voor een begenadigde wanneer gij in uw werkzaamheden gebleven zijt, in uzelf gebleven zijt, want gij zijt het niet! Het eerste blijk van de genade is de vergeving der zonden, de vergeving der zonden in Christus Jezus. Waar dit blijk niet gevonden wordt, daar is ook de genade niet. Het Woord zegt het toch! Dan ziet een mens dus de genadegave: het geloof.

En zo zou ik opmerkingen kunnen maken over bekering en over liefde, en over alle deugden die in de Bergrede worden genoemd, maar u voelt wel, dat zou te veel uitbreiding nodig hebben.

De Geest vernieuwt de wil, zodat een mens gewillig is door deze vernieuwing. Hij meende wel dat hij het was. Ik heb u menigmaal gezegd dat wanneer ik als Hervormd predikant in Bennekom op huisbezoek was en ik het over de bekering had, ik dan doorgaans ten antwoord kreeg: “Wie zou niet graag bekeerd willen wezen?” Wij zeggen u: geen mens zou bekeerd willen zijn, geen mens! We wijzen het af. Het wordt toch aangeboden? Ik heb u ook dikwijls gezegd dat het aan uw voeten ligt, u in de hand gegeven wordt, dat het in uw hart is. En hebt u het nu wel aangenomen? Ge hadt alleen maar “ja” te zeggen, of “amen”. En hebt u dat nu gedaan? Verondersteld dat u het niet gedaan hebt, dan is dat toch een bewijs dat u niet bekeerd wilt wezen, niet gelukkig? Ach, maar dat komt omdat de mens zichzelf niet kent. Die algemene honger – daar wordt dezer dagen ook nog wel eens van gesproken – die algemene honger die een mens heeft, dat is niet de honger waarvan in de Bergrede gesproken wordt, dat is de honger en dorst niet naar de gerechtigheid. En nu vergist zich de mens daarin. Als hij bewegingen in zijn hart gewaar wordt die schijnen naar God uit te gaan, dan meent hij dat dat hongeren en dorsten is. Dat is het niet! Als het het was, dan zou hij Christus aannemen, omdat hij daar geen stap voor hoeft te doen, geen moeite voor hoeft te maken. Maar hij neemt Christus niet aan. En dan komen de vonden: “Ik ben nog niet genoeg dit, en ik ben nog niet genoeg dat; en ik geloof wel dat het nog

eens gebeuren zal, maar ik moet erop wachten". Dat zijn vonden, want de Schrift spreekt heel anders:

Zo gij Zijn stem dan heden hoort.
Geloofte Zijn heil- en troostrijk woord;
Verhardt u niet, maar laat u leiden. (Ps. 95:4)

De Heilige Geest maakt een mens gewillig, en dan neemt hij ook Christus aan. De Heilige Geest vernieuwt de hartstochten, de bewegingen des harten. En nu gaat het hart uit naar God. "Mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water" (Ps. 63:2). En hoeveel vindt u hier niet van in de Psalmen! Nu begeert een mens God. "Eén ding heb ik van den HEERE begeerd!" (Ps. 27:4), enzovoort, enzovoort. En nu is het hart niet geheel rein, maar het is zó rein dat het God ziet. "Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien" (Matth. 5:8). Een groter blijdschap kent dit hart niet dan met het hart bezig te zijn met God. Dat was vroeger anders. Als een mens onbekeerd is, dan is dat anders. Maar nu is dít zijn blijdschap: "Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel" (Ps. 26:8 ber.). Alle smet is van God weggewist. God staat daar zo heerlijk en zo heilig en zo goed en zo genadig en zo barmhartig en zo laag buigend voor de mens, dat het hem onmogelijk is om God iets verkeerd toe te rekenen, maar hij rekent alle kwaad zichzelf toe.

De Heilige Geest beïnvloedt het oordeel van een mens, zet het oordeel recht. En nu weet de mens te kiezen: het leven boven de dood, de hemel boven de wereld, de gerechtigheid boven de zonde, de heiligheid boven de onheiligheid. Nu doet de mens de goede keuze, ook niet eer, niet eer! Nu doet hij de goede keuze.

De Heilige Geest vernieuwt de mens van dag tot dag. En omdat men nu alleen maar de Heilige Geest heeft wanneer men in Christus is – want Christus is door Zijn Heilige Geest in het hart; Christus is niet lichamelijk, maar door Zijn Geest in het hart – moet men in Christus wezen.

Gezongen: Psalm 138:3 en 4.

Met de overdenking van de tekst gaan we nu niet verder. We hopen dat we over acht dagen uw aandacht nog weer bij deze dingen zullen mogen bepalen. Was het anders, ge hebt er genoeg van gehoord. Laat mij dan besluiten met u te zeggen dat u wat u vanmorgen gehoord hebt, weten moet. U moet deze dingen weten. Ze te weten, dat is in het bezit te zijn van de wetenschap der heiligen. Ontbreekt u deze wetenschap, dan moet ik u zeggen dat u niet van God geleerd zijt. Ik moet u verklaren dat u alleen nog maar uzelf hebt geleerd! En de belofte aan de Kerk is: "En al uw kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn" (Jes. 54:13).

Waarom moet u ze weten? Omdat uw troost daaraan hangt, uw sterkte. Want als u deze dingen weet, dan staat u in het leven anders dan u wel gedaan hebt, namelijk in de tijd waarin u deze dingen niet wist. U staat dan anders. Moeilijkheden, tegenslagen, enzovoort, voelt u zo goed als ieder ander mens. Een begenadigd mens houdt niet op mens te zijn, maar hij staat er anders tegenover. Hij beschuldigt God niet. Het is hem voor eeuwig onmogelijk gemaakt om kwaad van God te denken, en als hij het toch doet, dan is dat alleen maar uit kracht van verzoeking, en hij betreurt het, na iets kortere of iets langere tijd. Als ik het eenvoudig mag zeggen: God kan bij hem geen kwaad doen.

En zo is hij, wat er ook moge gebeuren in het leven, in de grond gesterkt, in de grond blijmoedig, in de grond getroost. En dit doet hem uitzien naar meerdere kracht, naar rijkere troost, naar groter blijdschap. En het is op deze grond, uit deze wortel, dat hij daar zoveel van vindt in de Psalmen. Een begenadigd mens heeft eigenlijk niets meer met de wereld te maken. Hij onttrekt er zich niet aan, dat is mijn mening niet. Hij heeft eigenlijk niets meer met de wereld te maken. Hij heeft ook niets met zichzelf meer te maken. Hij heeft ook niets met zichzelf te maken, want God let niet op hem, maar op Christus, alleen op Christus. Als Christus er niet was, dan zou hij te gronde gaan. En nu Christus er wel is, nu kan hij niet te gronde gaan. Dat is de betekenis van het woord: "Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende" (2 Kor. 5:19). Als we nu met elkaar verzoend zijn, nietwaar, dan is het toch goed, dan zijn we toch vrienden van elkaar?

Maar dit is niet de enige reden, waarom wij weten moeten hetgeen vanmorgen gezegd is, want we staan in een wereld die niet anders doet dan tegenspreken. Wat er van de wereld uitgaat, dat is al tegenspraak, al heeft ze nog niets gezegd. De wereld kan niet anders doen dan tegenspreken. Als u genade hebt, dan hebt u dat ook gedaan, en ik belijd van mezelf dat ik het gedaan heb, tegenspreken. En we moeten goed weten dat we het gedaan hebben, anders blijft er geen christen over, maar een vroom mens. En vrome mensen zijn de grootste vijanden, dat zijn de ergste. Dus u moet weten hetgeen we vanmorgen gezegd hebben, om te verstaan dat de wereld ongelijk heeft, dat alle geleerde mensen in de wereld ongelijk hebben, dat alle idealisten in de wereld ongelijk hebben, enzovoort. U moet deze dingen weten om te verstaan dat alle mensen die in de wereld zijn, ongelijk hebben. Zover moet uw kennis en geloof gaan. Doen ze dit niet, dan is u niet van God geleerd.

Maar dat is nog niet voldoende. U moet de wereld kunnen weerleggen; niet overtuigen, overtuigen is Gods werk. We moeten ook nooit trachten onze kinderen te overtuigen, onze vrienden te overtuigen, onze kennissen te overtuigen, want dan gaat u in de plaats van God staan, denk hieraan! Dan neemt u, zoveel in u is, God het werk uit handen. "En Die gekomen zijnde," staat er, "zal de wereld overtuigen", enzovoort (Joh. 16:8). "Die", dat is de Heilige Geest. Dus u moet niet proberen te overtuigen. En u moet niet denken dat wanneer u niet tracht te overtuigen, gij tekort doet aan uw

hemelse roeping, want dat is alles van de duivel en van uw vijandig hart, niets anders. U moet God de zaken in handen geven. De zaak van uw eigen bekering en de zaak van de bekering van uw kinderen, en alle zaken van uw kinderen en van uzelf moet u God in handen geven. En dan moet u acht geven of misschien de Heere u een woord te spreken geeft. En doe dat dan in gehoorzaamheid. En hebt u het gedaan, belijdt dan dat u een onnutte dienstknecht zijt. Wanneer u nu zo staan moogt, dan is u bevrijd van alles, dan kunt u ook alles dragen, verduren, lelijke woorden horen, verwijten, schimpscheuten, alles kunt u dragen, verdragen. Want u weet wat u zelf zijt, en nu is u bekend dat u van uw naaste niets anders verwachten kunt. En is uw naaste vriendelijk, bewijst hij u goedheid, dan moogt u zeggen: dat ben ik niet waardig, dat ben ik niet waardig. En u moogt er God voor danken dat u nog zó door het leven kunt gaan, dat er mensen zijn die zó met u handelen. Want u is waard – en ik sluit mezelf in – dat de hele wereld op u aanvalt om u te vernielen. Is het anders? Dan hebt u geen genade, dan kent u God niet, en u hebt uzelf niet leren kennen.

U moet de dingen die we u gezegd hebben weten, om in staat gesteld te kunnen worden te geloven wat we vinden in de brief aan de Hebreëën: “Hij kastijdt ons tot ons nut” (Hebr. 12:10). Van nature staan we tegenover de kastijding zoals ik u zal zeggen. God werkt doorgaans middellijk, en wanneer Hij ons nu door een middel kastijdt, dan zijn we boos, nijdig, vijandig tegenover de naaste, ja zelfs tegenover de omstandigheden, al was het maar een natte zomer. Daar ontbreekt de liefde toch wel, nietwaar? Want God gebruikt toch maar dat middel om u te kastijden. Dus u is vijandig tegen God, niet alleen tegen uw naaste, vijandig! Gij beklaagt u. Misschien durft gij u nu, uit kracht van uw vroomheid, die niets betekent hier, niet zo te beklagen bij de Heere, maar als ge u bij de mensen beklaagt, dan beklaagt gij u bij God, en ge klaagt God aan. Gij klaagt Hem aan dat Hij de moed heeft om door dat en dat middel u Zijn liefde te bewijzen. “Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijke zoon, dien Hij aanneemt” (Hebr. 12:6).

En nu moeten ons al deze dingen geleerd worden. Ze moeten mij geleerd worden – en als ze mij niet geleerd worden, dan kan ik ze u niet zeggen – en ze moeten u geleerd worden. En dan moet er altijd overblijven een klein mensje, dat zijn vertrouwen op God stelt.

Amen.

Gebed:

Dat we U danken mochten, Heere, dat Ge nog gaaft dat deze dingen gezegd werden. Geef dat er zijn in ons midden die zeggen: “Bij deze dingen leef ik, en in dit alles is het leven van mijn geest”. Vergeef al het zondige ervan, want uit onze mond kan niets voortkomen dat niet bevlekt is met zonde. Ook het Uwe verontreinigen we zoveel in ons is. Doe ons in stilte nadenken over deze dingen. Wil dit in de eerste plaats geven aan de jeugd. Uw Woord zegt toch dat de jeugdigen de beste jaren zijn:

“Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.” Hoe menig bejaard mens ligt daar machteloos neer; hij kan zich niet meer bewegen, hij heeft geen verstand en geen oordeel meer.

Ach, als wij dan ons nog wél kunnen bewegen en nog wél onze verstandelijke vermogens hebben, laat ons door Uw genade U zoeken, zoeken gerechtigheid, zoeken heiliging van het in ons aanvankelijk herstelde beeld Gods. Laat ons de tijd niet kunnen laten voorbijgaan zonder onze aandacht aan dit alles van harte te schenken.

Geleid ons nu wij vanhier gaan, wil ons op de weg, uit vrije goedheid, beveiligen. We zijn daar elk ogenblik in gevaar, levende in een wereld van veel beweging en van veel haast. Doe ons door Uw genade, zo wij genade van U deelachtig werden, U aanhangen, U, U alleen, en U volgen, want daartoe schonkt Gij genade. Laat ons dan handelen en wandelen in de vreze van Uw Naam.

Amen.

Gezongen: Psalm 59:5 en 10.

10e Predikatie over Romeinen 8:1a, uitgesproken door Ds. J.P. Paauwe op 24 oktober 1954 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 95:1, 2, 3 en 4.

Gelezen: De Wet des Heeren; Psalm 103.

Gebed:

Laat ons, Heere, U ook loven en danken en prijzen. Gij zijt goed en goeddoende, de Vader der lichten, van Wie alle goede gaven en volmaakte giften zijn afdalende. Wie U vindt, die vindt het leven en trekt van U een welgevallen. Hij vindt gunst en alle goed bij U. Die U verlaten, hebben smart op smart te vrezen.

Ge hebt ons bewaard, ons geschonken dat we nog weer hier mochten komen, ons met elkander vergaderen rondom Uw Getuigenis. Doe ons Uw goedheid erkennen. Het is enkel goedheid, het zijn liefdekoorden. Geef dat het liefdekoorden zijn om ons te trekken. Trek ons, wij zullen U nalopen. Bekeer ons en wij zullen bekeerd zijn.

Treed met ons niet in het gericht. Al wat aan ons is en al wat van ons is, is verwerpelijk. Het Uwe bevleken we ook nog. Vergeef ons, ons aanziende in de Zoon Uwer liefde, en wil ons ook reinigen. Wil ons hart, waaruit de uitgangen des levens zijn, reinigen. Doe het U zien, U aanschouwen, U zoeken, U vrezen, U volgen, U gehoorzamen. Schenk ons nu wat we nodig hebben, al was het ook maar een enkel woord, als het dan maar was een woord van waarheid en van gezond verstand. Want Gij zijt Geest, goed. Wanneer we het zo mogen uitdrukken, Gij zijt gezond, en wat

van U is, dat is ook gezond. Laat ons door de gezegende werking van Uw Heilige Geest gezond zijn, gezond in ons oordeel, gezond in het geloof, gezond in wat we doen en laten.

Gedenk met ons zieken, eenzamen en verlatenen, stervenden, verpleegden. Er zijn er onder ons, er is er althans één onder, die misschien wel niet herstellen zal. Ontferm U over hem, en laat hem door Uw genade dat vinden wat een gezonde belijdenis geeft.

Wil Uw Kerk zegenen, zegenen met nieuwe genade, zegenen met een gezond oordeel. Wil U ontfermen over ons volk, de regering, de koninklijke familie. Wil U ontfermen over het mensdom.

Amen.

Gezongen: Psalm 32:3.

We spreken nog over de woorden die wij vinden in het begin van Romeinen 8:

“Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn”.

Er is verdoemenis. We zijn hoofd voor hoofd onder het veroordelend vonnis van de heilige, goede Wet Gods. “Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen” (Gal. 3:10). Maar als we nu in Christus zijn, dat is, met Hem verenigd zijn, dan is het veroordelende vonnis van ons weggenomen, en een vrijsprekend vonnis is ervoor in de plaats gekomen. Het zijn in de Heere Jezus, door het geloof aan onze kant, door de Heilige Geest aan des Heeren kant, kan niet worden gemist. Zijn we buiten Hem, we liggen onder het ongenoegen Gods. Maar zijn wij in Hem, dan zijn we rechtvaardig en heilig; we zijn nieuwe schepselen. En dit alles wordt maar niet alleen gelezen in de Bijbel, wordt niet slechts gezegd door ons, maar wanneer iemand overgaat in Christus, nog eens, door het geloof aan zijn zijde en door de Heilige Geest aan ’s Heeren zijde, dan wordt hij dat gewaar. Bekend is het beeld van de uit haar huid kruipende slang. Zoals dit schepsel uit zijn huid kruipt, zo verlaat de mens die gelooft zichzelf. Hij grijpt aan, en hij gaat over in Christus, en niet zodra heeft dit plaatsgehad of hij merkt, hij voelt, hij wordt gewaar, hij gelooft dat het geschied is.

We zullen nu nog enkele dingen noemen die ons aanwijzen waarom we in Christus moeten wezen. De mens is in nood. Dit zal wel niet worden ontkend, vooral niet na de teleurstellingen van de laatste vijftig jaren. De mens is in nood. Nu kan hij soms geholpen worden door zijn naaste, door een vriendelijk woord – waarlijk, een vriendelijk woord kan veel doen, en in dit opzicht komt ieder ontzettend veel tekort – door een goed voorbeeld – het is waar wat onder ons in een spreekwoord leeft: “woorden wekken, voorbeelden trekken” – door bijstand te verlenen. Maar als een mens nu

door zijn naaste niet kan geholpen worden, en in zulke omstandigheden kan toch een mens komen, ja, hij komt erin, wat dan? Dan zucht, bidt, vlucht men tot God, althans men doet alsof men zo handelt. Maar is het wel waar? Is het wel echt?

God is zeker toegankelijk, maar Hij is dit alleen in Christus. Hij wil ons helpen, Hij kan ons ook helpen, maar niet ten koste van Zijn eer. Als Hij ons helpt, dan helpt Hij ons met behoud van Zijn eer, maar dan doet Hij het in Christus en om Hem. God is slechts toegankelijk in Christus. “Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij” (Joh. 14:6). Wil men naderen tot God – weet wat er geschreven staat: “Naakt tot God, en Hij zal tot u naken” (Jak. 4:8) – wil men naderen tot God, dan moet men, voordat men de Vader aanspreekt, zich verenigd hebben met Christus, met Christus zich verenigd hebben door een waarachtig geloof en in overgave van zichzelf aan de Heere. En in zulk een geval zal men altijd een goed onthaal vinden.

Het zijn in Christus, het komen tot Hem, de vereniging met Hem, is iets dat mogelijk is. Gij moet dat niet van u afwerpen. Ge moet niet menen dat het alleen voor anderen en niet voor u is. Dan doet ge verkeerd, en ge berokkent u grote schade. Zo moet u niet handelen, en u moet ook niet lui zijn. Evenmin moet u tegen iets opzien, want wat vlees en bloed betreft, het kost moeite. Er is een zware strijd, doorgaans een zware strijd te voeren, maar het is mogelijk. “Ik heb zonden”, zult gij zeggen, “ik heb zware zonden, gruwelijke zonden”. Iedereen heeft ze. Er is geen mens, zegt de apostel Paulus, die niet zondigt (Rom. 3:23). En ook wanneer iemand geleefd had, laat ons zeggen, als de rijke jongeling, en als de apostel Paulus vóór zijn bekering, dan zou hij toch nog schuldig staan aan de op één na grootste zonde, aan de zonde van het ongelooft. Want wanneer een mens niet gelooft wat door God tot hem gezegd wordt, wat door de Heere aan hem voorgedragen wordt, dan kan hij zich wel verontschuldigen met een beroep op zijn machteloosheid, maar hij diene te weten dat hij God verwerpt, dat hij zijn naaste verwerpt, dat hij zijn zaligheid verwerpt, dat hij alles verwerpt, en dat hij daarover na zijn dood een verschrikkelijk spijtgevoel zal hebben, ofschoon ik niet geloof dat wanneer er een aanbidding was in de hel, degenen die in de hel zijn deze aanbidding zouden omhelzen.

De zonden maken scheiding tussen ons en de Heere, veroorzaken veel moeilijke en zwaar te dragen dingen. Welke verwoestingen worden niet teweeggebracht door de zonde! Geef eens acht op wat er in vele gezinnen gebeurt, en neem alleen dit. Wat brengt de zonde niet teweeg! Maar de zonden behoeven geen scheiding te maken, en ze doen het ook niet als ze beleden worden. Ge hebt het gezongen:

‘k Bekend’, o HEER’, aan U oprecht mijn zonden;
‘k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden;
Maar ik beled, na ernstig overleg,
Mijn boze daân; Gij naamt die gunstig weg (Ps. 32:3).

Ge zult misschien zeggen: “Ja, zo heeft David het ondervonden, maar is dat nu weggelegd voor ieder mens?” Ja, het is voor ieder mens weggelegd, voor ieder die bekent. Die zijn zonden bekent en nalaat – hier wordt dan toch geen bepaalde persoon genoemd – die zijn zonden bekent en nalaat, hem zal barmhartigheid geschieden (Spr. 28:13). Misschien denkt u: “Ja, nalaat, nalaat, daar hebt u het, nalaat!” “Ik *tracht* de zonde na te laten”, zo zult u misschien denken of zeggen, “ik *tracht* ze na te laten”. Maar wilt u scheiden van alle zonden? Van alle? Zeg dan tegen de Heere, nadat gij ze beleden hebt, wat u wenst, en wacht af wat God doet! Maar Hij zal Zijn eigen Woord niet te schande maken: Die zijn zonden bekent en nalaat, hem zal barmhartigheid geschieden.

Beken uw zonden en noem ze met name. U moet niet zo in het algemeen zeggen, zoals de wereld dit doet: “Ik ben een zondaar”, en: “Wie is geen zondaar? Ieder mens is een zondaar.” Beken ze met name; haal ze op, uit uw jeugd, uit uw allervroegste jeugd, en belijd ze, breng ze tot de Heere en blijf dat doen, blijf het doen, houd aan, en zie wat God doet. Hij is machtig om u te helpen; Hij is gewillig om u te helpen.

Somtijds wil de gedachte zich van ons meester maken dat we een zonde hebben die niet kan vergeven worden. Daar is een duistere macht. De Schrift noemt deze macht: het rijk van satan; en het woord satan betekent aanklager. Deze macht klaagt ons aan, en onze consciëntie moet toegeven, en dan komt het: “en nu is er voor u geen vergeving, in eeuwigheid niet”. Maar dat is gelogen. In heel de Heilige Schrift vindt men zulk een uitspraak niet. Nog eens, die zijn zonden bekent en nalaat, hem zal barmhartigheid geschieden.

Gezongen: Psalm 97:6 en 7.

De overgrote meerderheid van de mensen heeft niet veel belangstelling voor deze dingen. De gedachte aan een toekomend oordeel tracht ze te onderdrukken. Het is als in de dagen van Noach: men eet en drinkt, men huwt en men geeft ten huwelijk uit. Is de mens hierin nu voorspoedig en gelukkig? Is hij tevreden? Zijn stoffelijke welvaart is, zeker in Europa, groter, veel groter geworden. Het is hem van harte gegund, want in mijn jeugd was dit allesbehalve in orde. Waarlijk, toen waren de verdiensten te gering, terwijl anderen hun rijkdom op geweldige wijze zochten te vermeerderen en zagen vermeerderen. Maar, nog eens, is men nu tevreden? Men zal nooit tevreden worden zonder God. God, Zijn aanwezigheid in het hart, geeft tevredenheid. Niet zodra is Hij in het hart gekomen en is het hart in Hem overgegaan, of men is tevreden. We lezen van de arme Lazarus en de rijke man. Slechter dan Lazarus kan een mens er moeilijk aan toe zijn – Lazarus is tevreden geweest. Hij is tevreden geweest omdat hij God in zijn hart had. Het was bij hem zoals het is naar het woord van de Psalmist: “Uw gunst sterkt meer dan d’ uitgezochtste spijzen” (Ps. 90:8 ber.).

Hebt u nog niet geleerd dat alle bezit buiten God betrekkelijk is? Het is u wellicht

bekend dat een leger gedurende enige tijd van voedsel verstoken was geweest. Eindelijk had het weer voedsel, maar het was karig, het was droog brood. Maar de aanvoerder van dat grote leger heeft later eens gezegd dat hij nooit zo smakelijk gegeten had als toen hij dat droge brood at. En zo is het met alles. Gij vreest misschien wel eens dat u nog eens arm zult worden, achteruitgang van zaken zult hebben. Weet u wel zeker dat dat werkelijk ongeluk zou betekenen? Is u daarvan overtuigd? Zo zouden we door kunnen gaan, en we zouden willen eindigen met het aangehaalde woord: “Uw gunst sterkt meer dan d’ uitgezochtste spijzen”. “In zijn krankheid”, staat er, om dit ene dan nog onder uw aandacht te brengen, “in zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger” (Ps. 41:4). Hoe? Ach, u moet niet denken dat de dichter hier gedacht heeft aan herstel naar het lichaam. Nee, wanneer hij zegt: “In zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger”, dan denkt hij hierbij aan het proeven en smaken dat God goed is.

Velen willen eigenlijk van deze dingen niet meer horen. Waarom niet? Waarom willen zij daar niet meer van horen? Je kunt toch een onwijze wel een ogenblik zijn gang laten gaan? U voelt wel, daar zit wat achter. Er zijn stekende angels in de Waarheid, en die zoekt men te ontgaan. Toen de apostel Paulus voor Felix stond en hij het had over enige dingen, riep de landvoogd hem toe: “Voor ditmaal ga heen, en als ik gelegen tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen” (Hand. 24:25). De Waarheid is een lastig ding. Pilatus zocht er zich door een woord van spot van af te maken: “Waarheid... hebt gij het over de waarheid? Wat is waarheid?” Zo ook koning Agrippa. Hij was vrij diep door de apostel Paulus in zijn hart getroffen, want de apostel had, ofschoon in grote trekken, zijn bekering vermeld. En nu, het verhaal van een bekering – van een bekering, zeg ik, niet van iets dat men voor een bekering houdt – het verhaal van een bekering treft altijd, al heeft het de schijn dat dit niet het geval is. Agrippa spotte, en deze spot was zijn enige wapen. De spot is een venijnig wapen, maar ook het laatste.

Over het algemeen vindt men nogal veel oppervlakkigheid onder de mensen. Mensen die nadenken, komen hoe langer hoe zeldzamer voor. Er wordt gezegd: “Och kom, geloof toch al deze dingen niet. We zijn in een andere tijd.” Nee, nee, dat zegt men niet meer! Dat zei men toen ik nog jong was: “we zijn in een andere tijd”. Men heeft niet de moed om nu zo nog te spreken. Waarlijk, dat is te begrijpen, dat men nu zijn tijd niet verheft. Maar ouderwets acht men het toch te zijn.

Kinderen, als jullie je ouders ouderwets noemt, moet je weten wat je doet. Het kon jullie daar wel eens naar vergaan, en je kon wel eens met het nieuwerwetse geducht geslagen worden, geducht! Denk aan het woord uit de Wet: “Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat Ik u geven zal” (Deut. 5:16). En al zoudt ge ervan overtuigd zijn dat uw ouders in sommige dingen mistasten, dan hebt ge ze toch nog te gehoorzamen. Zijn uw vader en moeder, of uw vader óf moeder, tegen een huwelijk dat u voornemens zijt te sluiten, dan moet u dat huwelijk niet sluiten. Doet u het toch, dan zult u het in uw huwelijk ondervinden dat ge gezondigd

hebt tegen de aangehaalde woorden: “Eert uw vader en uw moeder, opdat het u welga in het land dat Ik u geven zal”. Want Gods Woord houdt stand in eeuwigheid, en zal geen duimbreed wijken (Luther). Al werd de aarde verzet uit haar plaats, Gods Getuigenis blijft tot in eeuwigheid! (Ps. 46:3).

Sommigen zeggen: “Je moet niet zulke zwaarmoedige gedachten hebben. God is goed.” Ja, wat zegt me dat nu dat God goed is! Wat zegt me dat nu als ik het niet weet, als ik het niet geloof? Dat heeft men toen ik een jongen was ook menigmaal tegen me gezegd: “God is goed”. Zo’n uitdrukking is het beste middel om godloochenaars te maken. Ziet men dat, dat God goed is? Zien deze ogen dat God goed is? Kan ik met mijn natuurlijk verstand en oordeel beoordelen wat God is? Dat kan ik niet. En als ik het dan gedurende enige tijd geprobeerd heb, en het is me niet gelukt – en natuurlijk gelukt het niet – loop ik dan niet gevaar dat ik ga zeggen met de oppervlakkige menigte: “God is er niet. Hij is er niet”? Maar dan kan het gebeuren dat Hij er onverwacht en plotseling weer wel is, maar dan is het niet gezegd dat Hij horen zal, als men op zijn leger huilt.

Sommigen zeggen: “God is ons aller Vader”. Alweer, wie bewijst mij dat? Wie bewijst mij dat God mijn Vader is? Dat doet niemand. Het is maar een zeggen. Alweer, dan zal ik dat toch eerst moeten weten. En men weet het alleen door het geloof. En het geloof is het middel waardoor men in Christus komt. Dus men weet het alleen in Christus. En ik nodig de ganse wereld uit om me van het tegendeel te overtuigen.

Er zijn er ook die het hebben over hun geloof. Menigmaal heb ik dezulken ontmoet, en ik kan me niet herinneren dat ik in zo’n geval ooit heb nagelaten te vragen wat geloven is, en dan heb ik nooit het antwoord gekregen, nooit!

En er zijn ook die wel eens zijn uitgered. “Dominee, een huis van me stond leeg. Ik kon het niet verhuurd krijgen. Maar toen ben ik God gaan bidden om een huurder, maar ik heb hem wel gekregen!” Op zulke dingen bouwt men dan. Nu zijn ze dikwijls wel wat anders, maar in de grond zijn ze toch dezelfde. En naarmate de uitredding is, loopt men groter gevaar om er iets van te maken. Zo kan er ook een tekst met kracht, zoals dat dan uitgedrukt wordt, ons voorkomen. Teksten hebben, wat betreft de zaligheid, alleen betekenis in Christus. De hele Waarheid, zoals we die beschreven vinden in de Bijbel, komt in Christus als in een middelpunt samen. En als nu een mens uit liefde tot de Wet, uit liefde tot de Wet der tien geboden als een Verbond der werken, zijn zonden beleden heeft, en daarop, door de werking des Geestes aan Gods kant en door een waarachtig geloof aan zijn kant, is overgegaan in Christus, dan vindt hij dat alles waar is, alles. Dan zijn waar de beloften. Dan is waar wat God van Zichzelf spreekt. Dan is waar wat er gebeurd is met de Heere Jezus. Dan is waar wat er in het binnenste geschied is. Dan is het geloof waar, alles besloten in deze woorden: Ik zal maken dat hun werk in waarheid zijn zal (Jes. 61:8), in waarheid! Dan is alles waar. En zolang een mens tobt en zwoegt somtijds, zucht en klaagt, om vóór zijn overgang

in Christus de dingen “waar” te krijgen, zal hij geen voorspoed hebben. Als u kunt, onthoud dit. Het zou mogelijk zijn dat het u later niet meer gezegd werd. De dingen zijn waar in Christus. “Ik ben de Weg, en de Waarheid” – *de Waarheid* – “en het Leven” (Joh. 14:6).

Zou u in weinige woorden kunnen zeggen hoe u uw gemis hebt leren kennen, het gemis van God, van Christus, van het beeld Gods? Zou u dat in weinige woorden kunnen zeggen? Zou u kunnen zeggen hoe u zich te zien gekregen hebt onder de vloek Gods, als een gevallen mens in Adam? Zou u dat in weinige woorden kunnen zeggen? En zou u enig verhaal kunnen doen van de wijze waarop u overgegaan zijt in Christus, en kunnen zeggen wat u aan Hem en wat u in Hem gevonden hebt? Zou u ook dat kunnen? U moet nooit rusten voordat u hiertoe in staat zijt. En geloof maar dat ieder die u rust wil geven voordat dit gebeurd is, een verleider is! En ontwijk ze, ontwijk ze! Iemand schreef mij enige weken geleden dit: “De mensen gaan naar de kerk, omdat ze de kerk niet kennen”. Denk er eens over na: de mensen gaan naar de kerk, omdat ze de kerk niet kennen.

De overgang in Christus is het begin. U weet dat men Luther geleerd had dat de rechtvaardigmaking aan het eind staat. God, zo verhaalt hij, had hém geleerd dat ze staat aan het begin. We zijn in diezelfde dwaalleer weer geheel terechtgekomen. “De rechtvaardigmaking staat aan het eind”, wordt door velen geleerd. Het is een leugen! De rechtvaardigmaking staat aan het begin. Dán is het begonnen, en dan mag de mens terugzien en Gods hand opmerken in al wat er in zijn ganse leven geschied is, en er de Heere voor danken. Maar de zaligheid is in Christus. En hij zou nooit zalig geworden zijn, wanneer Zich God in zijn ziel niet had geopenbaard.

Zijt ge zo bevoorrecht dat gij in de Heere gevonden wordt? Denk er dan aan dat dit het begin is, en dat het dan moet voortgaan, en dat dit voortgaan is de strijd waarvan Christus gesproken heeft in Lukas 13: “Strijdt om in te gaan, want velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen” (vs. 24). En als dan na verloop van tijd de dingen heel anders komen te staan dan u gedacht hebt, en ge geroepen wordt, niet om uzelf, maar om God te handhaven, ga dan eens uw houding na in dit leven. Zie dan eens te weten te komen hoe u staat, en óf u staat, en of u staat door het geloof, of dat er een farizeeër van u terechtgekomen is, die zegt: “Ik ben maar blij dat ik niet ben zoals die en gene”. Want reken erop dat u dan ongelukkig zijt! Dan kunt u uw toestand vinden in Hebreëen 6, en er zal naar alle waarschijnlijkheid geen bekering meer op volgen, ofschoon men nooit kan zeggen dat een bekering geheel buitengesloten is. De weg die God met een mens houdt, is altijd hem te brengen in de laagte. En de weg die de mens met God houdt, is altijd om zichzelf te brengen in de hoogte. “Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft” (Jes. 66:2).

Leid een biddend leven, nacht en dag. Als u wakker zijt, bidt. Als u naar bed gaat, vraag de Heere of Hij, wanneer ge opstaat, met u wil wezen. Leid een zoekend, onder-

zoekend, doorzoekend leven. Verwonder u veel. Een gelukkig mens is hij die zich verwonderen kan, zich verwonderen kan over de grootheid en de heerlijkheid Gods. Leid een dankend leven. Dank God iedere dag dat Hij u niet wilde overlaten aan uzelf, dat Hij u getrokken heeft en trekt met mensenzelen en koorden der liefde (Hos. 11:4). En hang de Heere aan, ook in een weg waar eigenlijk geen weg is. Dit zijn doorgaans de beste wegen. Denk aan Psalm 68: "U zullen, wanneer uw pad loopt door de zee, geen golven overstromen" (vs. 11 ber.). Waag het met God altijd. Waag het nimmer met uzelf. Waag het ook niet met uw naaste, al zou hij de naam hebben van begenadigd te wezen. Waag het met geen sterveling. Kijk uit uw eigen ogen, dat wil zeggen, uit de ogen die men ontvangt in de wedergeboorte. Als u uit zulke ogen ziet, dan ziet u de dingen zoals God ze ziet. En spreek wat de Heere u geeft te spreken, en niet wat uw vroomheid u ingeeft.

Amen.

Gebod:

Heere, vergeef al het zondige dat ons spreken en horen aankleefde, en gebruik wat er gezegd is om Uw Naam groot te maken, en te laten zien dat Waarheid, Waarheid in U, Waarheid is. Help de twijfelende en breng hem terecht, zo dit in Uw raad en voorzover dit in Uw raad bestaat. Wil het zwakke geloof van Uw kinderen sterken, maar laat men niet voor een zwak geloof houden wat niet anders is dan de waarschuwing, de getrouwe waarschuwing, van de consciëntie.

Zegen Uw Kerk. Zegen haar met moed, lust en kracht. Laat haar niet vervallen. Ze zouden in de grijze ouderdom nog vruchten dragen, en verkondigen Uw recht, Uw goedheid, Uw heerlijkheid.

Nu wij weer van deze plaats heengaan en in het gewoel van de stad komen, wil ons bewaren, beveiligen. De dood is er. Beveilig ons voor de invloed van de wereld, waartoe we van onszelf echter ook behoren. Beveilig ons voor de theorieën en opvattingen en zogenaamde overtuigingen van de wereld. Doe ons zien, geef ons licht om te zien dat dit alles denkbeeldig is, tenslotte bedrog, dat niemand in staat is, hoe geleerd of vroom hij ook zij, om van zichzelf, buiten Uw Zoon, iets te zeggen dat strekt tot verheerlijking van U en tot grootmaking van de Waarheid. Doe ons veel de dingen overdenken. Geef dit aan de jeugd en aan de ouderdom.

Amen.

Gezongen: Psalm 68:11.